

Sygn. akt IV KK 111/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk (przewodniczący)

SSN Antoni Bojańczyk (sprawozdawca)

SSN Igor Zgoliński

Protokolant Ewa Śliwa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej
w sprawie P. R.

skazanego z art. 281 kk i art. 157 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 18 stycznia 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w R.

z dnia 2 lipca 2020 r., sygn. akt III Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 13 marca 2019 r., sygn. akt X K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w R. w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w R. wyrokiem z dnia 13 marca 2019 r. r. (sygn. X K [...]) uznał oskarżonego P. R. za winnego popełnienia czynu z art. 281 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to skazał go na podstawie art. 281 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k., wymierzając mu karę jednego roku pozbawienia wolności. Ponadto orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego A. N. w kwocie 1500 złotych (art. 46 § 1 k.k.) oraz rozstrzygnął w przedmiocie dowodów rzeczowych oraz kosztów sądowych i wydatków.

Na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 2 lipca 2020 r. (sygn. III Ka [...]) zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył kwotę wynagrodzenia przyznanego obrońcy urzędu z tytułu pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu. W pozostałym zakresie sąd *ad quem* utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Od tego rozstrzygnięcia kasację wywiodła obrońca skazanego P. R.. Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w R. w całości na korzyść skazanego i zarzuciła orzeczeniu:

(pkt III *petitum* bez oznaczenia) rażące naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia tj. art. 117 § 1 i § 2 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k. i 451 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k., poprzez błędne uznanie, że nastąpiło prawidłowe doręczenie oskarżonemu zawiadomienia o terminie rozprawy apelacyjnej, a tym samym, iż istniały warunki do prowadzenia rozprawy odwoławczej pod nieobecność oskarżonego, co w konsekwencji doprowadziło do uniemożliwienia oskarżonemu realizacji przysługującego mu prawa do obrony i prowadzenie postępowania odwoławczego, pomimo nieprawidłowego zawiadomienia oskarżonego o terminie rozprawy apelacyjnej (a więc de facto niezawiadomienie) i przeprowadzenie postępowania odwoławczego na rozprawie bez względu na brak dowodu w postaci zwrotnej informacji o prawidłowym zawiadomieniu strony oraz pod jego nieobecność bez uwzględnienia, że wnioskował o doprowadzenie z Zakładu Karnego w R. na termin poprzednio wyznaczony (a następnie odwołany), o którym skazany wiedział i czym sygnalizował chęć wzięcia udziału w rozprawie odwoławczej i jednocześnie wobec braku zarządzenia i tym samym uzasadnienia dlaczego skazany nie został doprowadzony z ZK, czym rażąco naruszono prawo do obrony oraz (pkt III *petitum* oznaczony jako ppkt 1) rażące naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, tj. art. 5 § 2, w zw. z art.

410 i 433 § 2 i 457 § 3 k.p.k. poprzez niewłaściwe rozważenie zarzutu apelacyjnego dotyczącego błędu w ustaleniach faktycznych na tle rażąco błędnie zinterpretowanej i wypaczonej zasady *in dubio pro reo* na skutek uznania przez Sąd Odwoławczy, że nie stanowi zasadności podstawy zarzutu odwoławczego brak korespondujących treści w zeznaniach świadków jako sytuacji, z „którą niejednokrotnie mamy do czynienia w tego rodzaju wypadkach” w sytuacji, gdy apelacja podnosiła wykluczającą się wzajemnie wersję zdarzenia w treści zeznań świadków w kluczowym momencie zdarzenia, a także w związku z zasadniczym stwierdzeniem pokrzywdzonego, który nie był w stanie określić w kategoriach sposób, czy został uderzony flaszką specjalnie/ w celu utrzymania się w posiadaniu skradzionego mienia/ czy w wyniku szarpaniny kurtką z flaszką bezwładnie”, co determinować winno ustalenie rodzaju winy opisywanego czynu i zamiaru jego popełnienia, a w implikacji tego ustalenie prawidłowego charakteru przypisanego oskarżonemu zarzutu.

Na podstawie tak skonstruowanych zarzutów, obrońca skazanego P. R. wniosła o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w R. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację, prokurator Prokuratury Rejonowej w R. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego P. R., adw. A. Ł., okazała się zasadna w zakresie wyartykułowanego w niej zarzutu dotyczącego naruszenia przez sąd odwoławczy przepisów art. 117 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 450 § 3 k.p.k. w zw. z art. 6 k.p.k.

Rację bowiem ma autorka kasacji, że Sąd Okręgowy w R. wadliwie przyjął, że oskarżony został w sprawie prawidłowo (należycie) zawiadomiony o terminie rozprawy. Tym samym doszło do rażącego naruszenia przepisów wskazanych w zarzucie kasacyjnym, zaś naruszenie to mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Zaprezentować należy zwięźle rejestr czynności podejmowanych na etapie procedowania przed sądem *ad quem* związanych z zarzutem podniesionym w nadzwyczajnym środku zaskarżenia.

Otóż zarządzeniem z dnia 28 lutego 2020 r. termin rozprawy apelacyjnej przed Sądem Okręgowym w R. wyznaczono na dzień 3 kwietnia 2020 r. (*k. 503 akt, t. III*). W dniu 30 marca 2020 r. prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej oskarżony P. R. (*k. 507 akt, t. III*) złożył wniosek o cyt.: „dowiezienie [...] na posiedzenie [Sądu Okręgowego w R.], które odbędzie się w dniu 03.04.2020 o godzinie 09:00 sala 34 w Sądzie Apelacyjnym w [...] sprawa dotyczy apelacji wyroku w sprawie sygn. akt III Ka [...] [...] uzasadniam swój wniosek tym, iż zostałem oskarżony niesłusznie, dlatego chciałbym w tej sprawie złożyć obszernie wyjaśnienia”. Mimo omyłki w określeniu sądu oświadczenie oskarżonego dotyczyło niewątpliwie postępowania odwoławczego przed Sądem Okręgowym w R. o sygnaturze podanej w treści wniosku. Oskarżony w dniu złożenia wniosku przebywał w Zakładzie Karnym w R. Następnie — zarządzeniem z dnia 9 czerwca 2020 r. — zmieniono termin rozprawy na dzień 2 lipca 2020 r. (*k. 512 akt, t. III*). Zawiadomienie o terminie rozprawy zostało przesłane pocztą do Zakładu Karnego w R. w dniu 10 czerwca 2020 r. (*k. 513 akt, t. III*) oraz faksem w dniu 1 lipca 2020 r. (*k. 515, 522 akt, t. III*), wróciło jednak do Sądu Okręgowego w R. z adnotacją, że oskarżony P. R. został zwolniony z Zakładu Karnego w R.. W tym samym dniu ustalono na podstawie wydruku z bazy NOE-SAD (*k. 523 akt, t. III*), że oskarżony przebywa w Specjalistycznym [...] Zakładzie Opieki Zdrowotnej w J.. Na ten adres zostało (dopiero jednak w dniu 1 lipca 2020 r.) wysłane zawiadomienie o terminie rozprawy zaplanowanej na dzień 2 lipca 2020 r., które do oskarżonego P. R. dotarło — jak wynika z pokwitowania na faksie otrzymanym ze Specjalistycznego [...] Zakładu Opieki Zdrowotnej w J. w dniu 3 lipca 2020 r. o g. 12:30 (*k. 528 akt, t. III*) — dopiero w dniu 2 lipca 2020 r., a zatem w dniu rozprawy odwoławczej.

Tym samym doszło do rażącego naruszenia przepisu art. 117 § 2 k.p.k. (w zw. z art. 6 k.p.k.), w myśl którego czynności nie przeprowadza się, jeżeli osoba uprawniona nie stawiała się, a brak dowodu, że została o niej powiadomiona. Niewątpliwie bowiem Sąd Okręgowy w R. procedując na rozprawie w dniu 2 lipca 2020 r. nie tylko nie dysponował dowodem, że oskarżony P. R. został prawidłowo powiadomiony o terminie czynności, w której miał prawo (i — jak wynika z przesłanego przezeń wcześniej pisma — *z a m i e r z a ł*) wziąć udział, ale błędnie ustalono, że w dacie tej rozprawy oskarżony przebywał w Zakładzie Karnym w R. (por. protokół rozprawy odwoławczej z dnia 2 lipca 2020 r., *k. 517 akt, t. III*). Tymczasem zgodnie z przesłanym Sądowi Najwyższemu pismem Zastępcy

Dyrektora Zakładu Karnego w R. z dnia 31 marca 2021 r. (*k. 43 akt*)) oskarżonemu udzielono przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności ze względu na jego stan zdrowia i — po otrzymaniu przez Zakład Karny w R. stosownego postanowienia Sądu Okręgowego w R. — pacjenta przetransportowano do Specjalistycznego [...] Zakładu Opieki Zdrowotnej w J. w dniu 1 czerwca 2020 r. W placówce tej oskarżony przebywał do dnia 12 lipca 2020 r. Skoro oskarżony nie był pozbawiony wolności, to nie mógł też mieć zastosowania przepis art. 451 zd. pierwsze k.p.k. Zważywszy na to, że oskarżony został powiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej w dniu jej przeprowadzenia, nie można było także uznać sposobu zawiadomienia za należyty w rozumieniu dyspozycji przepisu art. 450 § 3 k.p.k.

Przepis art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k. wymaga, aby rażące naruszenie prawa, o którym w nim mowa mogło — ponadto — mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją orzeczenia. Nie negując tego, że oskarżony był reprezentowany na rozprawie odwoławczej przez obrońcę, to należy jednakże podkreślić, że rażące naruszenie przepisów zorientowanych na zagwarantowanie fundamentalnego prawa do osobistego uczestniczenia w czynnościach procesowych i prowadzenia własnej obrony miałyby li tylko iluzoryczny charakter, gdyby na przepisy te spoglądać wyłącznie przez pryzmat udziału w danej czynności obrońcy oskarżonego. Być może w innym układzie procesowym naruszenie, do którego doszło w realiach procesowych niniejszej sprawy mogłoby zostać ocenione jako niemogące mieć istotnego wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia. *In casu* jednak przy ocenie tego, czy rażące naruszenie przepisów wskazanych w kasacji obrońcy skazanego, do którego doszło na etapie postępowania odwoławczego przed Sądem Okręgowym w R. mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia należało jednak uwzględnić przede wszystkim to, że oskarżony P. R. w swym piśmie datowanym na dzień 30 marca 2020 r. sygnalizował nie tylko samą wolę wzięcia udziału w rozprawie odwoławczej, ale — także — intencję „złożenia obszernych wyjaśnień”. Nie sposób zatem obecnie wykluczyć, że ewentualne złożenie tych wyjaśnień (zapowiedzianych przez samego oskarżonego) mogłoby mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia w rozumieniu przepisu art. 523 § 1 zd. pierwsze k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie. W ponownym postępowaniu sąd odwoławczy prawidłowo zawiadomi oskarżonego o terminie rozprawy odwoławczej.

a.s.